

**Висока школа струковних студија
за образовање васпитача
Нови Сад**

Петра Драпшина 8
21000 Нови Сад

МАСТЕР РАД

МИШЉЕЊА И СТАВОВИ РОДИТЕЉА ПРЕДШКОЛСКЕ ДЕЦЕ О УПОТРЕБИ СЛИКОВНИЦА

Професор:
др Анико Уташи

Студент:
Јасна Сивчевић
Број индекса 36м/22

Нови Сад, октобар 2024.

АПСТРАКТ

Сликовнице су уметнички предмет, који може послужити за естетски ужитак и упознавање са спољашњим светом и унутрашњим животом. То су књиге са илистрацијама намењене углавном деци. Њен садржај би требало да је јединствен и прилагођен деци. То су књиге са којима се деца најчешће прво сусрећу. Узимају их у руке и воле их зато што су богате сликама, које су им занимљиве. Она би требало својим текстом, сликама и стварним квалитетом да развије љубав према књигама, читању и уметности код деце. Сликовнице су значајне за емоционални развој код деце. Пре свега за децу мањег узраста, за оне од две до три године. Њима су сликовнице важне за тај почетак емоционалне писмености, што би конкретно значило да препознају и именују емоције. Кроз гледање слика ликова деца деца уче да препознају изразе лица, тачније коју емоцију лице показује, што могу примењивати и у својој околини. На тај начин се јача и њихов социјални развој, препознавајући одређену емоцију код некога, могу проценити какав ће приступ имати.

Истраживање је спроведено путем упитника и имало је за циљ да утврди да ли и у којој мери родитељи читају деци сликовнице код куће. Резултати показују да углавном сви родитељи читају сликовнице свом детету и да имају доста сликовница у својој кућној библиотеци.

Кључне речи: емоције, сликовнице, деца, родитељи.

ABSTRACT

Picture books are an art object, which can be used for aesthetic pleasure and familiarization with the outside world and inner life. These are books with illustrations intended mainly for children. Its content should be unique and suitable for children. These are the books that children usually encounter first. They take them in their hands and love them because they are rich in images, which are interesting to them. It should develop a love for books, reading and art in children with its text, images and real quality. Picture books are important for children's emotional development. First of all, for younger children, for those aged two to three. For them, picture books are important for that beginning of emotional literacy, which would concretely mean that they recognize and name emotions. By looking at pictures of characters, children learn to recognize facial expressions, more precisely which emotion the face shows, which they can apply in their environment. In this way, their social development is also strengthened, by recognizing a certain emotion in someone, they can assess what kind of approach they will have.

The research was conducted through a questionnaire and aimed to determine whether and to what extent parents read picture books to their children at home. The results show that mostly all parents read picture books to their child and that they have a lot of picture books in their home library.

Keywords: emotions, picture books, children, parents.

САДРЖАЈ

1. УВОД.....	5
2. СЛИКОВНИЦЕ.....	6
2.1. ОДЛИКЕ ДОБРЕ СЛИКОВНИЦЕ	8
2.2. ВРСТЕ СЛИКОВНИЦА	10
2.3. КАКО ОДАБРАТИ ДОБРУ СЛИКОВНИЦУ.....	12
3. ИЛУСТРАЦИЈА	14
4. СЛИКОВНИЦЕ И ЊИХОВ ЗНАЧАЈ ЗА ДЕТЕТОВ РАЗВОЈ.....	16
5. ЗНАЧАЈ ЧИТАЊА СЛИКОВНИЦА СА ДЕТЕТОМ.....	18
6. МЕТОДОЛОШКИ ДЕО РАДА.....	22
7. РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА	23
8. ЗАКЉУЧАК.....	34
9. ЛИТЕРАТУРА.....	35

1. УВОД

Читање књига деци препоручљиво је увести још у раном узрасту дететовог живота. Оне повољно утичу на дечији свеобухватни развој. Слушање их подстиче на понављање речи, проширује њихов вокабулар, побољшава им концентрацију, упознаје са светом, животним ситуацијама, развија машту итд.

Гледајући одрасле како читају и слушајући их док им читају, деца могу схватити колико је читање забавно.

У одабиру сликовница, родитељи се најчешће ослањају на афинитете из детињства, али и прате шта је актуелно у књижарама и назначено од стручњака за који је узраст детета.

Деца у најранијем узрасту врло су знатижељна и управо у том периоду треба посветити велику пажњу садржају који им се презентује. Садржај који им се презентује у вртићима и код куће треба да буде креативан, односно треба да пробуди код деце жељу и вољу за истраживањем света сликовница. Сливковнице деци представљају увод у књижевност, али пре свега представљају деци забаву јер деца кроз игру највише уче.

Важност и значај сликовница огледа се у самој чињеници што су баш сликовнице прве књиге са којима се деца сусрећу. Од најранијег узраста дете је посматра, додирује, истражује. Сливковнице се обраћају деци њима разумљивим језиком, много пре него што деца спознају слова и у томе је њихова посебност.

2. СЛИКОВНИЦЕ

Сликовница је књига са илустрацијама намењена деци. Садржај сликовнице је једноставан и прилагођен деци. У квалитетној сликовници повезани су ликовно-естетски и васпитно-образовни квалитети.

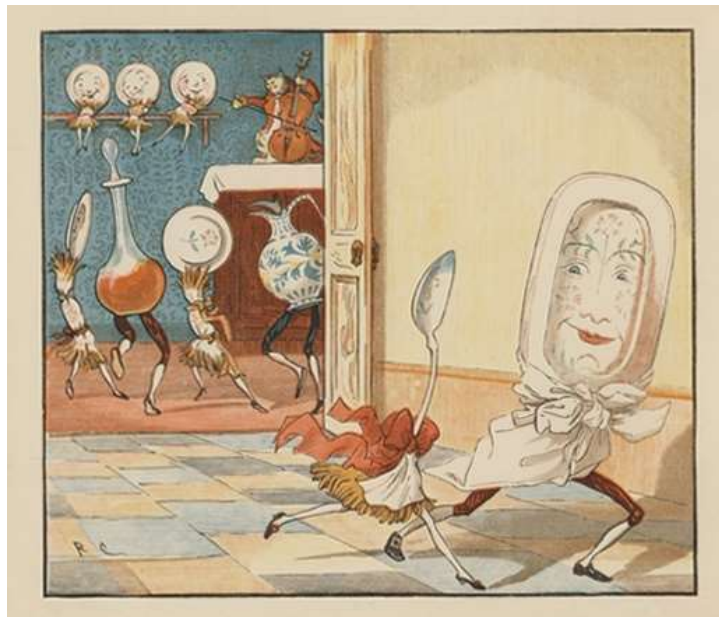
Деца запажају слике пре говора па сликовница већ у најмлађем узрасту подстиче уочавање, размишљање и вербално изражавање, развија машту, утиче на емоционални развој и усвајање естетских ставова. Прича у сликовници може бити испричана без речи тј. само илустрацијама. У неким сликовницама поред илустрација има текста, али је он у другом плану, кратак је и у функцији разумевања илустрације.

Сликовница је важна за рано развијање читалачких навика, али она је и играчка. То су књиге у којима углавном нису обележени бројеви страница. Поред дводимензионалних постоје и тродимензионалне сликовнице које прелиставањем дају различите просторне композиције слика, сликовнице са разним отворима и преклапањима, звучне сликовнице и др. које наводе децу да пореде, истражују, закључују стварајући атмосферу изненађења, што појачава интересовање и подстиче на игру.

Прву сликовницу за децу издао је Коменски (Comenius) (1592-1670), чешки педагог, под насловом *Orbis sensualium pictus* (Видљив свет) (слика 2.1.), заправо она је уџбеник за децу, штампан на латинском и немачком језику у Нинбергу, 1658. године. Сматра се да је отац прве сликовнице Рандолф Колдикот (1848-1886), енглески уметник и илустратор. У његовим сликовницама појављује се сликовни приказ који се шири, а не дуплира или само украшава наративни садржај пренесен писаном речју. Његове сликовнице прошириле су улогу слике у односу на текст. Он допуњује речи са додатним визуелним значењем у својим књигама (слика 2.2.).

Слика 2.1. Прва сликовница за децу- Коменски

Слика 2.2. Илустрација- И посуда је побегла са
кашиком

2.1. ОДЛИКЕ ДОБРЕ СЛИКОВНИЦЕ

У доброј сликовници су хармонично обједињени ликовно-естетски и васпитно образовни квалитети. Њихов садржај је једноставан и приступачан деци. Илустрације које садрже не смеју обухватати много података и детаља већ истицати суштинске особине онога што приказују. Сливковнице би требало да буду израђене према високим уметничким и техничким захтевима, лаке и добро повезане. За најмлађе, нарочито у јаслама, пожељне су пластифициране сликовнице које могу да се дезинфикују.

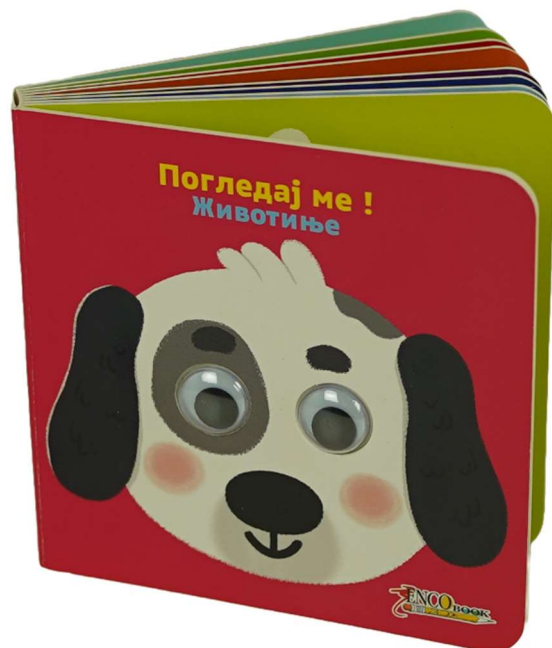
Добра сликовница прилагођена развојним могућностима детета доприноси:

- Стицању нових сазнања;
- Обогаћивању речника и говорних способности;
- Повезивању говорног и писаног језика;
- Схватању слике и речи као говорног симбола који преносе поруку;
- Развоју опажања, пажње, памћења, мишљења, логичког закључивања;
- Богаћењу маште и развоју креативног мишљења;
- Развоју емоција и способности уживљавања у различите ситуације;
- Стварању жеље за прерадом доживљеног кроз различите облике истраживања-писање, сликање, опонашање у игри улога, покрет и певање;
- Мотивацији за самостално читање.

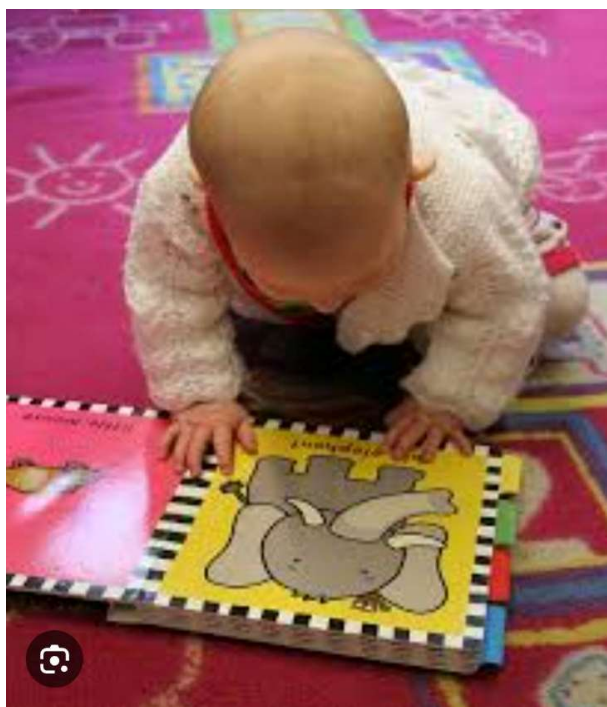
Често се сликовницама називају и књиге намењене деци која су тек почела да читају. То су углавном врло кратке, поједностављене приче испричане једноставним језиком, такође илустроване, али је у овом случају текст примаран, а илустрација секундарна. Понекад се сликовницама називају и публикације које садрже нешто више текста, али су истовремено богато илустроване, тако да се на свакој страни поред текста налази и илустрација. (Милутиновић Д., 2003)

Ауторке Визек Видовић и Храбар (1999) наводе да од рођења до друге године живота за децу треба изабрати сликовнице са јасним, шареним илустрацијама, мало текста, кратким текстом са понављањем речи. Књиге које су израђене од меких, трајних материјала који се могу савијати и који се тешко кидају погодне су за децу ране доби. Модерне сликовнице су необичних облика и неретко су материјала отпорних на воду те тако их деца могу понекад понети и на купање. Цртежи треба да буду што једноставнији и јаснији са што мање детаља. Дете треба да фокусира предмете, препозна, именује и тако развија свој речник и говорне способности (слика 2.3. и слика 2.4) (Визек Видовић и Храбар, 1999).

Слика 2.3. Сливовница од картона

Слика 2.4. Сливовница од картона

2.2. ВРСТЕ СЛИКОВНИЦА

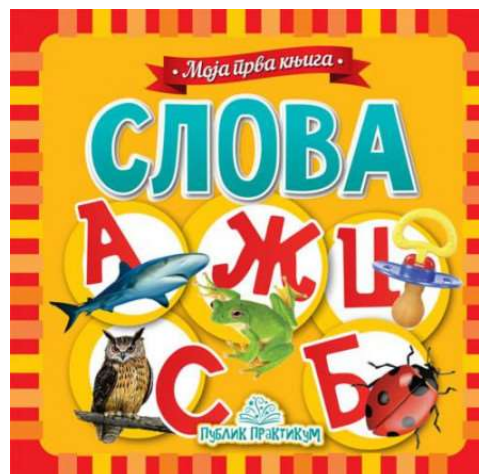
Са обзиром на намену сликонице бисмо могли поделити на две основне групе, а то су сликовнице спознајног типа и сликовнице поетског типа. Сликонице спознајног типа деци пре свега пружају знање и спознаје из живота и природе. То су оне сликовнице које дете упознају са домаћим и дивљим животињама, упућују га у свет бројки и слова, пружају му информацију о свету у којем живи и о културама које се разликују од његове итд. Подразумева се да ликовно и графички морају бити што боље опремљене. Сликонице поетског типа пре свега делују на дечију машту, укус и етику (слика 2.7.). Деци не дају нека поуздана и прецизна знања. То су народне уметничке бајке и приче, дечије песмице, басне, приповетке. Једноставније речено, књижевна дела са неком фабулом, а њу имају чак и дечије песме (Диклић, Тежак и Залар, 1996).

Осим горе наведене поделе, сликовнице се могу поделити на још неколико различитих критеријума. Мартиновић и Стричевић у свом раду доносе поделу сликовница према Бериславу Мајхуту и Диани Залар, који исте деле према облику, садржају, ликовној техници, структури излагања... По структури излагања сликовнице могу бити тематске (слике 2.5. и слика 2.6.) и наративне. Међу најзаступљенијим темама су животиње, абецеда, фантастика, свакодневни живот и игре. С обзиром на врсту која је употребљена код обликовања ликовне димензије, могу бити луткарске, фотографске, интерактивне сликовнице, стрип сликовнице, сликовнице са дечијим цртежима и цртежима уметника (Мартиновић, Стричевић, 2011.).

Према Црнковић и Тежак, сликовнице могу бити врло разнолике, а по намени и доживљају поучне или уметничке (слика 2.8). Поучне или информативне сликовнице помажу деци при упознавању околине, биљног или животињског света, различитих људских делатности, а могу нас уводити и у различите предмете као што су хемија, математика, физика и сл (Црнковић, Тежак, 2002).

Слика 2.5. Сlikовница спознајног и тематског типа

Слика 2.6. Сlikовница тематског типа

Слика 2.7. Сlikовница поетског типа

Слика 2.8. Сlikовница поучног и уметничког типа

2.3. КАКО ОДАБРАТИ ДОБРУ СЛИКОВНИЦУ

Добра сликовница садржи квалитетан текст и уметничке илустрације који су неодвојиви. То није илустрована књига, јер сам текст не чини сликовницу, као што ни сама илустрација није довољна. Тек заједно причају причу кроз симбиозу - чита се текст, али се чита и илустрација. Баш та димензија чини сликовницу магичном. То је моменат када дете слуша (или чита), док истовремено чита и илустрације.

По избору сликовнице треба уважавати и дететове жеље. Од одраслог се очекује да му понуди и заинтересује га за оне које су примерене његовим могућностима схватања. Помоћ у избору сликовница родитељу може бити информација добијена од особља књижаре, васпитача, учитеља.

Сликовница је подстицај за разговор о њеном садржају али и идеја о сличним животним искуствима детета. Уз слике се може измишљати сасвим нова прича, а заједно са дететом може се израдити сликовница од његових ликовних радова. Осим што ће дете код куће уживати листајући сликовницу, оно ће уз помоћ родитеља развијати навику одговорног односа према заједничком добру које и други користе. Ако већ у раном детињству научи да се по сликовници не шара и да се не сме оштетити, такав ће однос задржати према књизи и касније.

Шта избегавати?

Треба избегавати оне сликовнице које немају наведене писце и илустраторе на корицама, нити унутар књиге. Књиге са правописним грешкама, лошег превода са не квалитетним илустрацијама штампаним на лошем папиру. Затим оне сликовнице које промовишу родне, етничке или било какву врсту стереотипа. Сликовница је уметничко дело и минимум који њени аутори заслужују је да им се јасно виде имена. Уколико их нема вероватно је реч о књизи са дискутабилним преводом великог издавача кога више занима квалитет продатих књига него квалитет текста, илустрације и штампе истих. (Уташи 2023).

Узраст и интересовање детета

Постоји веровање да се сликовнице „брзо прочитају”. Распон пажње детета од 4 или 5 година одговара књизи од тридесетак страна. Некада ће то бити „само” пет и то је у реду. Исто тако, ако су детету омиљена тема већ годину дана диносауруси, потражимо нову књигу у библиотеци или читајмо омиљену по педесети пут. Деца налазе сигурност у понављању, док из поновног читања исте књиге и даље проширују речник, настављају да

анализирају илустрације и веза са оним ко им чита постаје све јача. Да родитељима не би досадила та иста сликовница, приступимо јој из различитих углова учења-нека дете једном допуњава ваше речи, следећи пут чита само из илустрација, некад не морате ни да пратите радњу књиге већ измислите свој наставак и слично. Мишљење одраслих јесте важно, али не и најважније. Уколико дете у књижари или библиотеци само изабере оно што му се свиђа, дозволимо им да баш ту књигу да однесе кући. Можда нам се неће увек свидети њихов избор, али неће се увек свидети деци наш. И то је у реду, нека дете има глас. (Торма, 2019.)

Искуство из праксе показало је да деца воле да користе сликовнице. Доста времена у току дана проводе у литерарној просторној целини која је обogaћена са разноврсним сликовницама. После доручка бирају коју сликовницу желе да им прочитам. У току читања постављам им питања и они се веома радо укључују у дискусију. Међу омиљеним сликовницама су им : „Три прасета“, „Црвенкапа“, Пинокио“... У групи имамо дечака који има Даунов синдром и јако воли сликовнице. Пажљиво их листа, показује слике, имитира животиње. Када је узнемирен, деца му приђу и понуде му његову омиљену сликовницу „Мачак у чизмама“.

Слика 2.9. Разгледање сликовница

Слика 2.10. Разгледање сликовница

3. ИЛУСТРАЦИЈА

Према строгој дефиницији, илустрација је цртеж или слика која надопуњује или украшава неки текст. На латинском „илустраре” значи нешто „расветлити”, „нешто објаснити”..аналогична је више него чита! Светло само по себи представља концепт информације, но оно по себи било би непотпуно без главне карактеристике у потпуном разумевању, та карактеристика или нит која се „провлачи” јесте емоција која прати сликовну информацију. Ту нит можемо назвати заједничким појмом „Љубав”. Тако што љубав представља заједнички концепт креације и креативности. Она је заслужена за слике које нас окружују у заједничкој стварности, а оне (слике) су обликоване и уједно су одраз присутности или одсуства те љубави (Јарабек 2018:11).

Улога илистратора је незамислива. . Он својом вештином претвара имагинацију заданог текста у конкретан „отисак” или траг светла на папру, обогаћујући, надопуњујући или ликовно обликујући изговорену или написану реч (слика 3.1).

Слика 3.1. Надиа Ширин: Мали добри вук

Однос слике и написаног текста одређује ком узрасту је књига намењена. Тако је по правилу сликовница књига са сликама без текста, намењена најмлађима тј. деци која још не знају читати. Сlike су једноставне јасне, једноставног цртежа и веселих боја. Како се појављује све више текста, илустрације су сложеније, те настоје сликом предочити текст, док за старије читатеље илустрација може бити и захтевнија, сложеније структуре и садржаја. То зависи од уметникове вештине да својом имагинацијом и маштом предочи додатну димензију и дубину заданог текста. С једне стране „намећући” своје, а с друге потстичући онога ко чита на стварање додатних унутрашњих или на „буђење” подсвесно похрањених слика и архетипова (слика 3.2), (Јарабек 2018:11).

Тако је илустрација од памтивека веран пратилац приповедача, писца, биографа...

Слика 3.2. Илустрација из сликовнице Тамо где су дивље ствари

Премда илустрације допуњују и обогаћују текст уз који се јављају, сама илустрација може бити „самостална прича за себе” тј. може бити „траг светла” као подстицај за неку нову причу.

4. СЛИКОВНИЦЕ И ЊИХОВ ЗНАЧАЈ ЗА ДЕТЕТОВ РАЗВОЈ

Сликовница свакодневно увесељава, одгаја и образује велики број деце ране доби олакшавајући им на тај начин откривање савременог света. Из тог разлога нужно је сагледати све улоге сликовнице. Сликовница помаже деци да боље разумеју себе, да сазнају оно што их занима о свету, описује и приближава могуће ситуације у породици, вртићу, заједници и сл. Читајући сликовнице у сарадњи са другом децом и одраслима, деца стварају нова знања, јачају пријатељства, износе своја мишљења и искуства. Тада уочавамо социјализацијску и искуствену улогу сликовнице. Такође има и естетску улогу, јер она својим ликовним изразима развија код деце осећај за лепо, утиче на укус. Споменућемо и забавну улогу сликовнице јер управо кроз игру са сликовницом дете учи, развија машту и нови поглед на свет, развија потребу за књигом и навикава се на њену употребу. Потребно је нагласити и друштвену улогу сликовнице јер она постаје средство путем којег друштво на најмлађе чланове преноси пожељне и позитивно означене вредности (праведност, отвореност, одговорност, поверење, идентитет и сл) Управо наведене вредности омогућавају успостављање квалитетних међуљудских односа, мултикултуралност и сарадњу те глобалне свести. (Шишновић 2011/2012)

Сликовница и те како утиче на дечији свеобухватни развој. Она обогаћује дечији речник.

Пружа им могућност развоја пажње, визуелних вештина, емоционалног и социо-емоционалног развоја. Због овога би требало водити рачуна какву сликовницу купијемо и приказујемо деци.

Зашто су сликовнице важне за децу?

Упознају децу са читањем - сликовнице су најчешће прве књиге које читамо деци, највише због слика. Приче су кратке и лако их је пратити. Када читамо детету сликовнице од раног узраста им показујемо да је читање важно.

Подстичу развој говора - илустрације у књизи као и речи, јесу добар подстицај за започињање разговора. Док разговарамо о причи током или након читања, укључујемо дете у причу и њене догађаје и на тај начин стимулишемо начин разумевања, док истовремено богатимо речник. Истраживања су показала да су родитељи који разговарају са децом имају бољи однос ну односу на родитеље који проводе мање времена у причи са својом децом.

Стимулишу развој визуелне перцепције и мишљења – повезивање илустрације на страници са изговореним/прочитаним речима, даје деци прилику да их повежу са њиховим значењем помоћу илустрације.

Упознају децу са уметношћу – илустрације нису само украс на страницама, оне јесу ту да би изгледала лепо и пријатно за око, али оне су ту да „појачају“ причу. Илустрације служе да се пренесе емоција, дочара нека ситуација или догађај. Сликонице дају прилику да се дете врати више пута различитим илустрацијама које приказују различите емоције ликова и њихове интеракције.

Развијају активно слушање – док читамо детету причу дете је присутно у тренутку. Мењањем боје гласа и тоналитета привлачимо дететову пажњу и на тај начин подстичемо да дете активно слуша оно што причамо пратећи илустрације у сликовници. (Кончар Ршумовић, 2002.)

5. ЗНАЧАЈ ЧИТАЊА СЛИКОВНИЦА СА ДЕТЕТОМ

Одгајати дете тако што ћете му усадити љубав према књигама и читању је дугорочна инвестиција од које ће деца имати вишеструке користи. То је уједно и једна од најбољих особина које можете да му пренесете.

Небројано је доказа о томе колико је важно да читате свом детету и заједно са њим проводите време уз књиге, бајке, сликовнице. На ову тему је написан велики број чланака и књига, а постоје и многи сајтови који се баве родитељством, на којима можемо да се упознамо са мотивима, разлозима, методама и стиловима овог важног задатка.

Читање детету и заједно са њим развија његов ум, оснажује везу између родитеља и детета, и увећава шансе малишана да воде успешан живот када одрасту.

Слика 5.1. Заједничко гледање сликовнице

Доказано је да самостално читање, односно време проведено док нам неко чита, стимулише функције мозга, а такође утиче на емоционалну интелигенцију, као и на интелигенцију уопште.

Читање наводи дете на промишљање, а када промишљамо користимо синапсе у мозгу, које временом јачају чинећи нас „паметнијим”. На пример, деца узраста од 12 до 18 месеци почињу да доживљавају оно што се назива „књига појмова”. Они тако преко онога што им читају родитељи уче шта значи горе-доле, велико-мало, итд. Малишани, такође, у

овом узрасту уче какав звук производи одређени предмет. Тако мачка каже „мјау”, а ауто „брм-брм”. Овакво учење које се одвија током читања затим се преноси на остале ствари, а асоцијације које су успостављене кроз читање шире се на спољашњи свет.

Читање пружа здраву основу, на којој су деца на прави начин изложена језику, звуцима, идејама, а понајвише причама.

Кроз приче деца уче о моралним начелима, мерилима, прихватљивом понашању и структури нашег друштва. Приче их уче о животу и њихови млади умови се хране кроз читање.

Читање са децом може обогатити њихову емоционалну интелигенцију. Тако деца кроз одређене приче уче о емоцијама и скали осећања која ће искусити током живота. Веома важне емоције могу да се усвоје читајући, као што су прилагођавање, оптимизам и емпатија. При свакој следећој фази дечијег развоја садржај књига биваће обимнији, развијаће се, баш као и начин на који читате свом малишану. Како дете све више овладава способношћу читања, тако се све више шири свет око њега, као и у њему самом. Читање је од виталног значаја за појединца не само зато што утиче на развој интелигенције, већ и зато што подстиче машту-читање је најмоћнији стваралац маште. Као што је Алберт Ајнштајн једном рекао, „Логика ће вас одвести од тачке А до тачке Б. Машта ће вас одвести било где”. (NDFAuthors, 2014)

Једно истраживање је показало да читање пре свега утиче на успостављање везе са дететом. Неговање везе „родитељ-дете” се управо подстиче читањем. Још док је беба, дете се навикава на глас родитеља, а како одраста, веза између детета и родитеља постаје још јача. Читање је можда један од најбољих начина како да квалитетно проведете време заједно са својим малишаном.

Ови тренуци омогућавају да будете једно уз друго и да размењујете своја искуства о томе како сте доживели прочитану причу, што је веома драгоцено. Током читања могу да се поведу и интересантни разговори, изнесу разна питања и да се помену детаљи које сте уочили. Време проведено у оваквим активностима је значајно и може у великој мери да утиче на дечији развој и однос родитељ-дете.

Сваки пут када се проводи време са својим дететом и чита му се, јавља се подсвесна порука о важности која му се придаје. Дете се тада осећа жељено, као део породичне заједнице, расте му самопоуздање, јер осећа да је својим родитељима довољно важно. Све

ово је од непроцењивог значаја за дете, јер дете које се осећа вољено, уважено и мажено, јесте срећно дете.

Редован одлазак у библиотеку и прикупљање књига за личну библиотеку код куће, такође може да буде изузетно интересантно, као и да пружи посебна, позитивна и незаборавна искуства. „Везивање кроз књиге” може да се прошири и да обухвати посете сајмовима књига и промоције, што је прилика да се дете упозна са ауторима сликовница (слика 5.2).

Слика 5.2. Посета библиотеци

У вртићу у ком радим имамо нашу малу библиотеку коју смо назвали „ Читалачки клуб“ Када родитељи долазе по своје дете, они их радо воде у библиотеку. Из ње могу да позајме књигу и однесу кући, када је прочитају треба да је врате у библиотеку. Постоји

свеска где родитељ уписује име и презиме детета, назив књиге и датум када је књига узета. Када враћају књигу уписују датум враћања. Показало се да овакав начин узимања сликовница јако лепо функционише. Деца се од малена уче вредностима и поштовању правила (слика 5.3).

Слика 5.3. Читалачки клуб у вртићу

6. МЕТОДОЛОШКИ ДЕО РАДА

Предмет истраживања

Предмет истраживања су мишљење и ставови родитеља предшколске деце о употреби сликовница. Овим истраживањем испитали смо какво мишљење имају родитељи деце предшколског узраста о важности заједничког читања сликовница деци у кућним условима.

Проблем истраживања

Проблем истраживања су ставови и мишљења родитеља о употреби сликовнице у кућној варијанти.

Циљ истраживања

Циљ истраживања је спровођење активности заједничког читања између деце и родитеља, утврдити колико често родитељи читају деци сликовнице и какве су реакције детета код заједничког читања.

Задаци истраживања

Испитати мишљење родитеља деце о проблему истраживања, кроз упитник (питања су у прилогу).

Хипотеза истраживања

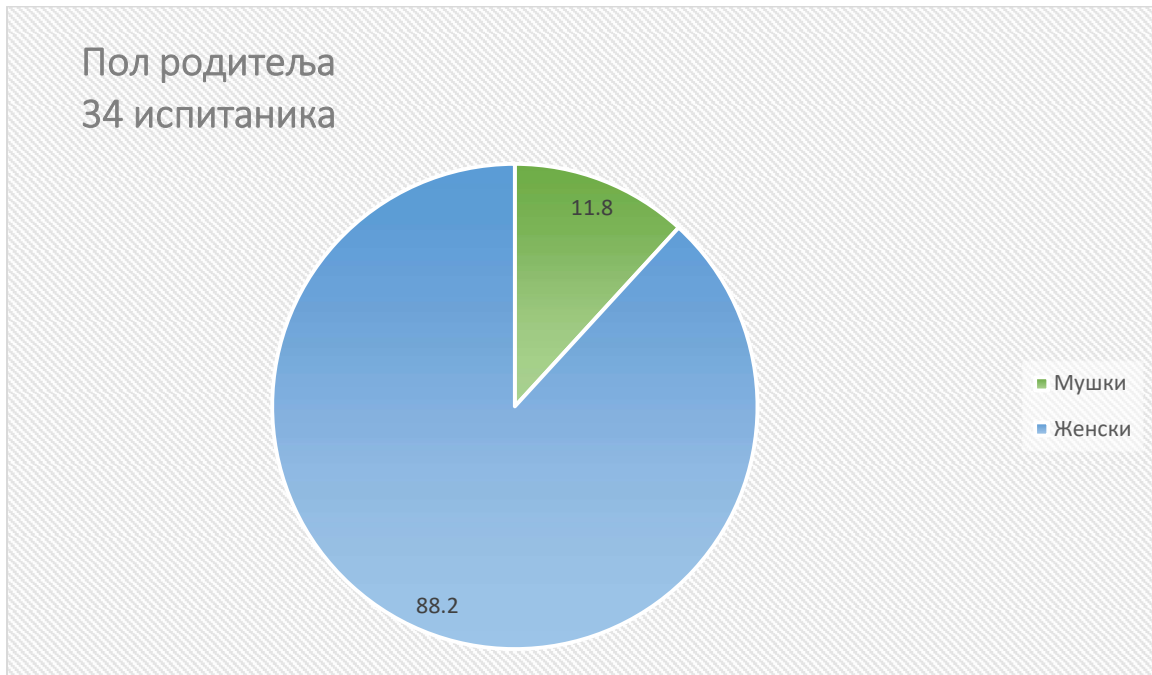
Општа хипотеза истраживања јесте да сликовнице имају позитиван утицај код деце предшколског узраста.

Методe, технике и инструменти

Метода која је коришћена је квалитативно-дескриптивног карактера. Инструмент за прикупљање података је анонимни упитник. Упитник је састављен од 14 питања, од којих су 8 са понуђеним одговорима (затвореног типа), док су осталих 6 питања отвореног типа. Упитник је представљен у прилогу.

7. РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

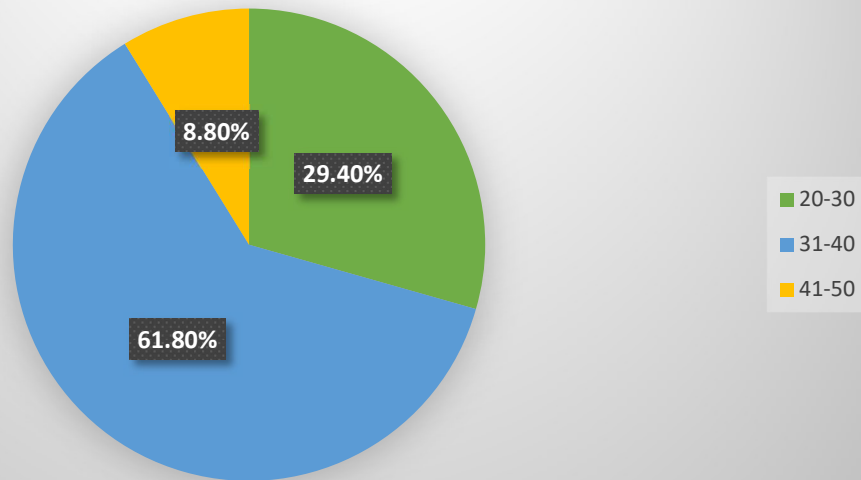
У оквиру истраживања испитан је пригодан, циљани узорак. Узорак чини укупно 34 родитеља и то родитељи деце старости од 3 до 7 година.

Дијаграм бр.1

На основу питања везаног за пол испитаника, дијаграмом број 1 је приказано да је већина испитаника њих 88,2% била женског пола, док су осталих 11,8% били мушкарци.

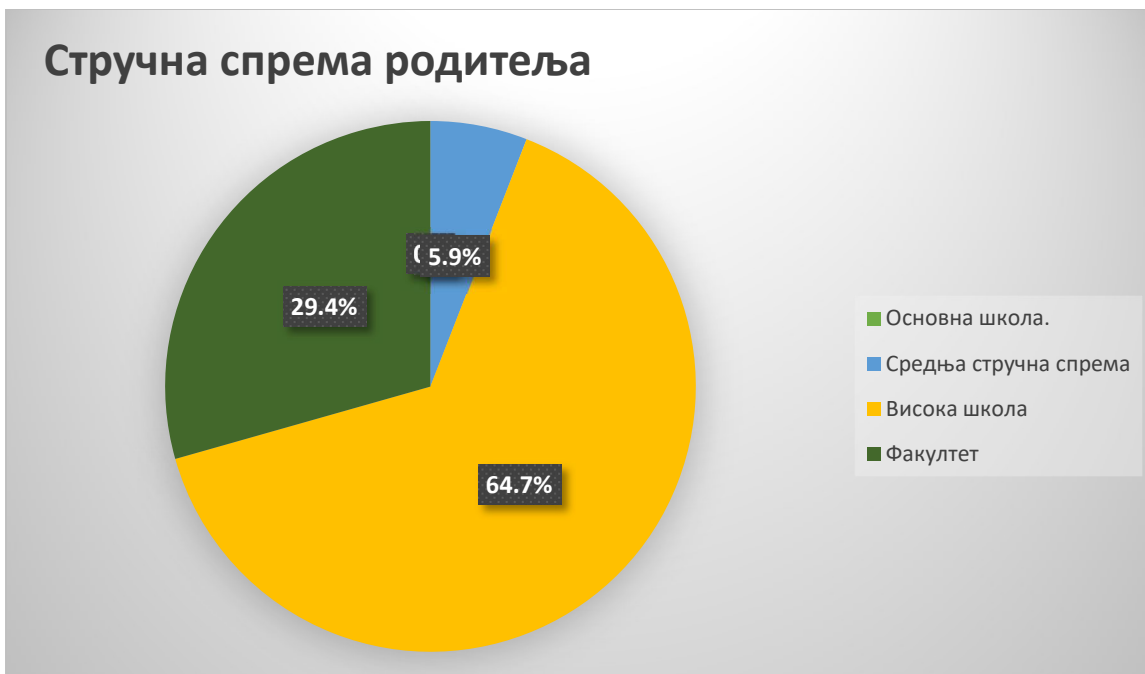
Године родитеља 34 испитаника

Дијаграм бр.2

На основу резултата приказаних у дијаграму бр. 2, 29,4% испитаника је узраста између 20 и 30 година, 61,8% испитаника је узраста 31 до 40 година, а мањи број њих 8,8% чине родитељи узраста 41 до 50 година.

Дијаграм бр.3

У овом дијаграму је приказана стручна спрема родитеља. Већина родитеља, чак њих 64,7% има завршену високу школу, мањи број њих 29,4% факултет, 5,9% средњу школу. Ни један родитељ нема само основно образовање.

Организација и ток истраживања

Прикупљање података спроведено је у мају 2024. године. Подаци су прикупљени у онлајн форми, користећи упитнике из Гоогле обрасца. Линк ка упитнику је дистрибуиран родитељима путем Вибер групе и електронске поште.

Приказ и обрада података

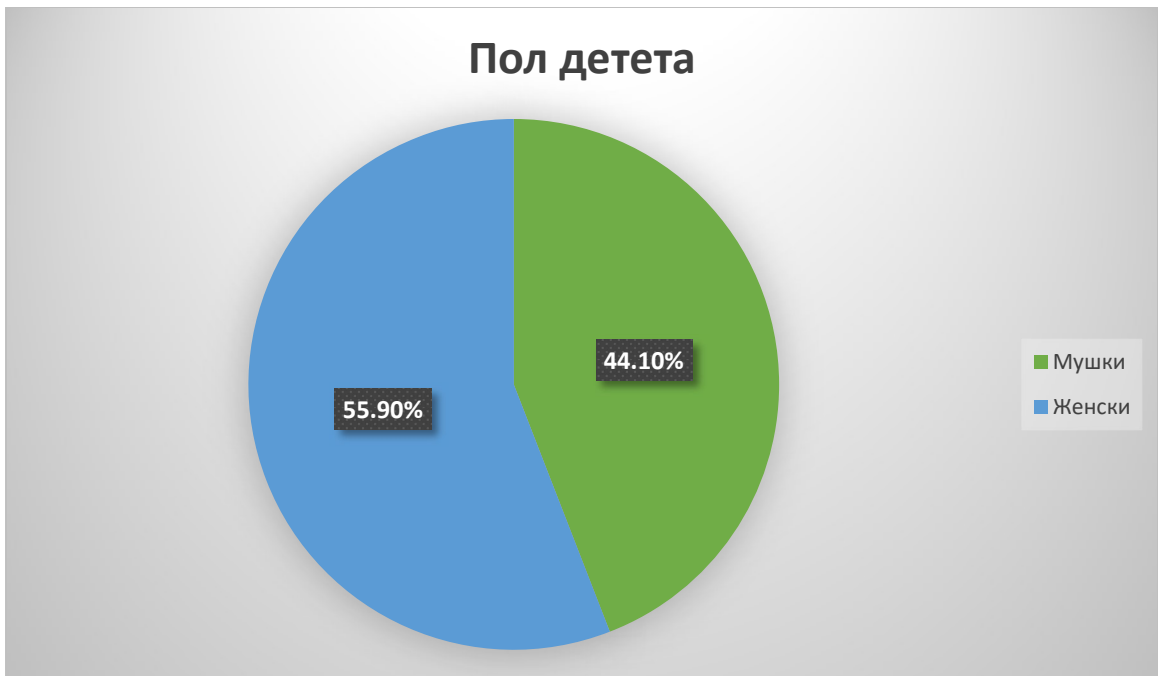
Подаци су обрађени у Ексел програму. Резултати су приказани кроз дијаграме који приказују одговоре у процентима. Одговоре где је било потребно уписати кратак одговор биће преписани или наведени како су и написани.

У овом одељку биће приказани резултати истраживања, појединачно за питања из упитника од броја 4 до 14, приказаних у прилогу, како би се уочио и анализирао њихов статистички значај.

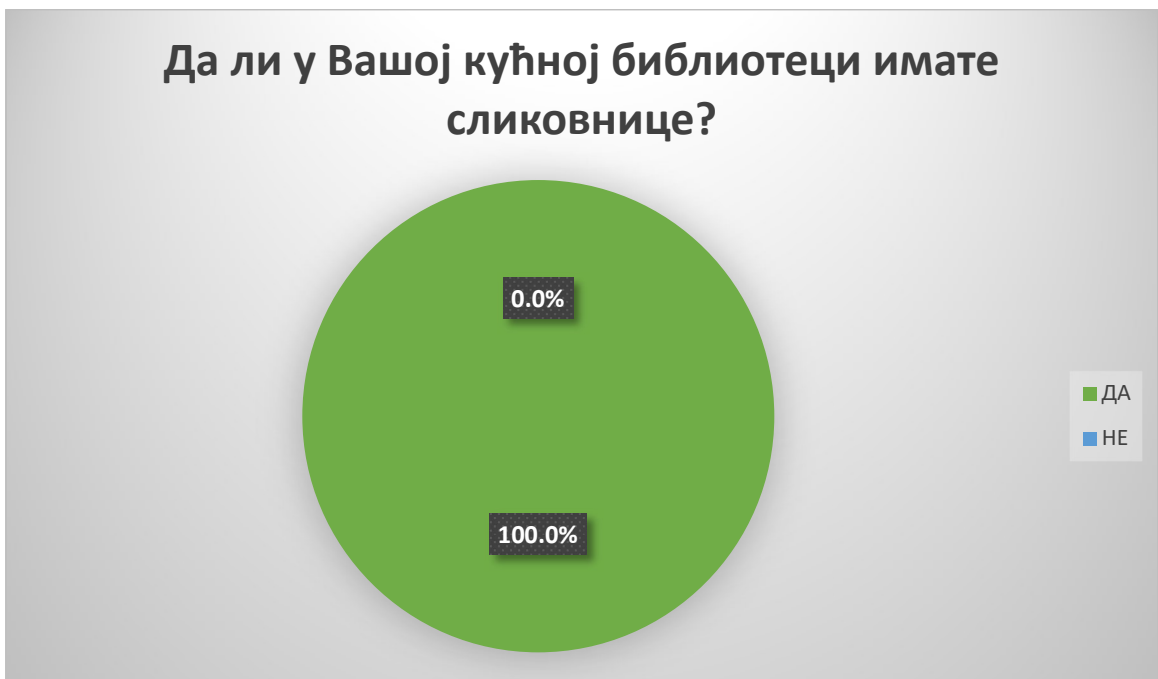
Дијаграм бр.4

На основу добијених одговора 14,7% деце је узраста 3 до 4 године, 58,8% деце је узраста 5 до 6 година и 26,5% деце је узраста 7 година.

Дијаграм бр.5

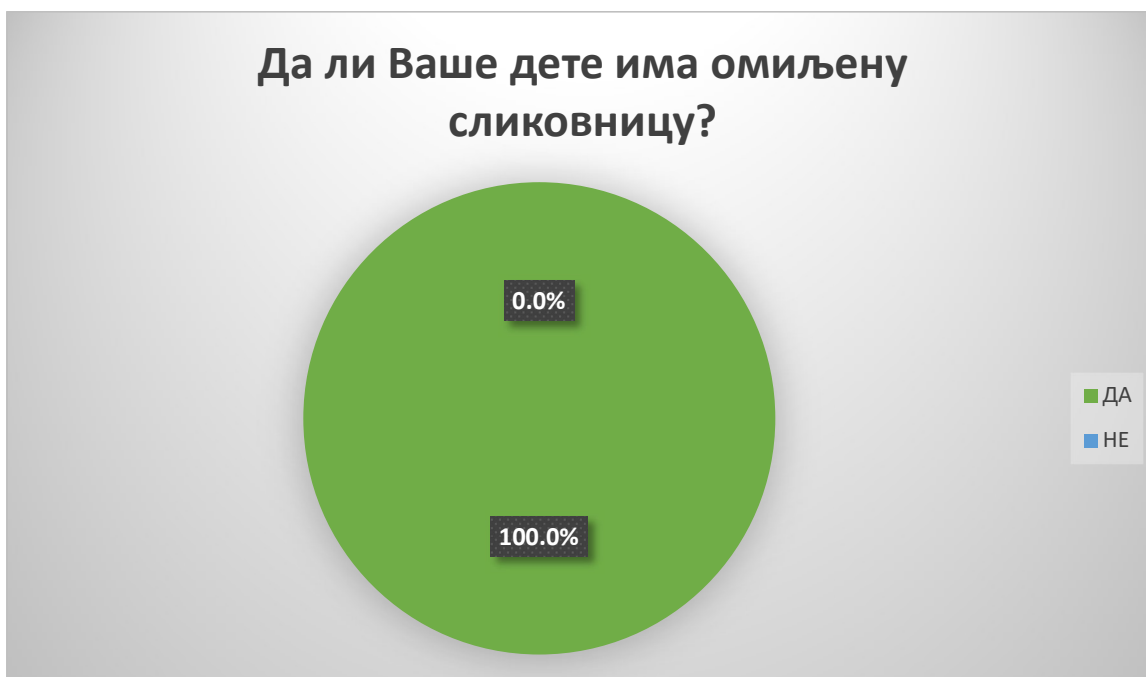
У дијаграму број 5 видимо да је 44,1% деце мушког пола, а 55,9% женског пола.

Дијаграм бр.6

На питање да ли у кућној библиотеци имају сликовнице сви родитељи, њих 100% су се изјаснили да имају сликовнице и код куће

Већина родитеља на ово питање је одговорила да имају преко 50 сликовница у кућној библиотеци

Дијаграм бр.7

На питање да ли ваше дете има омиљену сликовницу, сви родитељи њих 100% одговорило је са потврдним одговором.

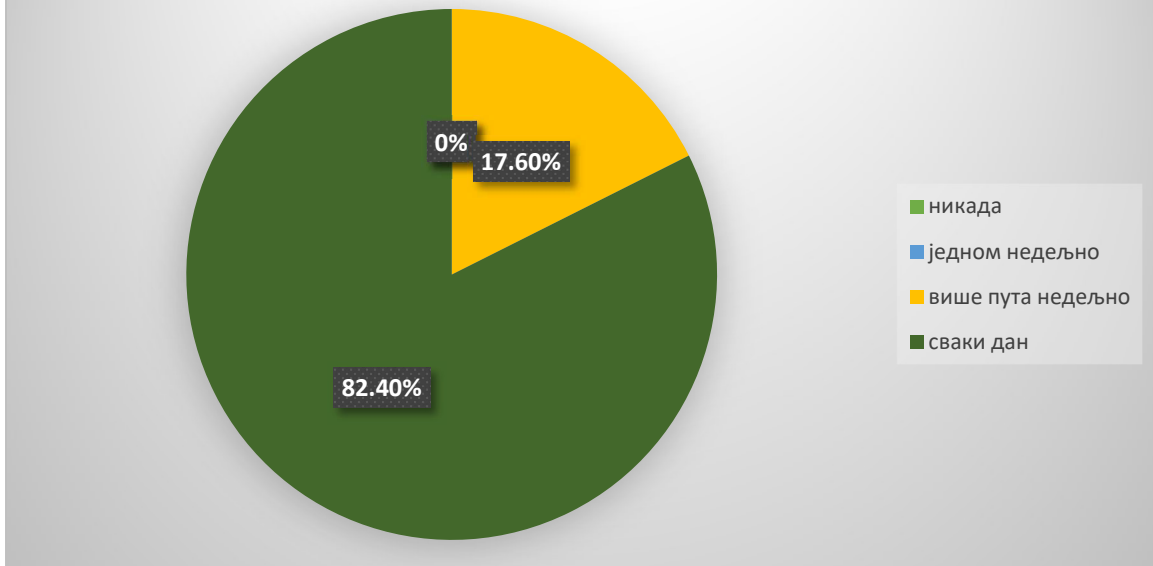
На питање: Уколико је Ваш одговор на предходно питање да, наведите која је то сликовница. Испитаници су се код потврдног одговора изјаснили за ове сликовнице:

- Обућар
- Пинокио и Црвенкапа
- Три прасета
- Приче за девојчице од четири године
- Кад је љута мацу боли стомак
- Ружно паче

- Мишко пишко
- Жејева кућица и три прасета
- Мачак у чизмама, Пепељуга, Ивица и Марица
- Непослушно пиле, трнова ружица
- Шумска прича
- Едиција књига о осећањима
- Један дан са кравом белком
- Медведићи симићи иду у циркус
- Лисица и рода
- Зец и корњача
- Кишни облак
- Хајди
- Плави зец
- Мајмунчица се осећа постиђено
- Када је љута веверица не слуша
- Деда Тришин млин
- Узбуна у бистром потоку
- Шта све Ана зна
- Узбуна у кући белих медведа
- Маче у цепу
- Грозоново дете.

На основу ових одговора можемо закључити да су млађој деци омиљене класичне сликовнице Црвенкапа, Пинокио, Ивица и Марица...док су код старије деце заступљене сликовнице о осећањима и емоцијама.

Колико често читате деци сликовнице?

Дијаграм бр.8

На основу ових резултата видимо да већина родитеља њих 82,4% свакодневно чита деци сликовнице, мањи број њих 17,6% чита пар пута у недељи, а 0% испитаника једном недељно или никада

На питање: Опишите реакцију Вашег детета код заједничког читања сликовница, испитаници су дали следеће одговоре:

- Уколико је читамо први пут пажљиво слуша и гледа слике. Када је поново читамо, причамо заједно. Понекад ми и сам прича о сликама.
- Пажљиво слуша док јој читам. Воли сама да листа док читамо
- Моје дете је јако срећно када читамо заједно сликовнице
- Чини ми се да се моје дете тад осећа јако битно и поносно
- Пажљиво слуша док му читам, поставља често питања
- Весели се сваком заједничком читању
- Јако је срећна када читамо заједно
- Слуша ме док читам, на крају препричава и буде јако срећна и поносна на себе
- Веома срећан
- Поносна, весела
- Узбуђена, срећна, весела
- Веома срећан и весео, види се по његовим реакцијама

- Много узбуђен

Из ових одговора можемо закључити да су реакције деце приликом заједничког читања разноврсне. Преовладавају срећа, понос и узбуђење.

На питање: По ком критеријуму бирате сликовнице, испитаници су дали следеће одговоре:

- Најчешће дете изабере, а и по препоруци другарица.
- По узрасту детета.
- По лепим илустрацијам које прате радњу.
- Пустим дете да само изабере.
- Бирамо тако што заједно прегледамо неколико сликовница па се одлучимо за ону која има најлепше илустрације.
- Важно ми је да су слике јасне, веселе боје, да прате текст.
- Бирам по томе да је текст јасан и да сликовница има поуку коју дете може да схвати.
- Увек изаберемо неку коју им је васпитачица читала у вртићу.
- Бирамо оне које су на акцији јер их баш доста имамо.
- Волимо сликовнице са већим сликама и крупнијим словима.
- Гледамо илустрације
- Пустимо старију секу да одабере
- Мама и тата одаберу
- Консултујемо се са баком око одабира сликовница јер је васпитачица
- Гледамо шта има на попусту

Већина родитеља врши одабир сликовница на основу илустрација, док има и оних родитеља који обраћају пажњу на цену сликовнице и тако се одлучују за куповину.

На питање : Наведите писце и илустраторе за које сматрате да су квалитетни, добили смо ове одговоре:

Писци

Симеон Маринковић
Татјана Гјурковић
Теа Кнежевић
Бранко Ћопић
Јована Зивлак
Милован Мрачевић
Станка Брдар
Џулија Доналдсон
Десанка Максимовић
Ханс Кристијан Андерсен
Брана Црнчевић
Брана Цветковић
Арсен Диклић

Илустратори

Весна Моравић- Балкански
Јелена Брезовец
Душан Павлић
Евелина Данева Рајнингер
Душан Павлић
Невена Силашки
Младен Анђелковић
Емир Дурмишевић
Аксел Шефлер
Бојана Димитровски
Владислав Марковић
Тихомир Челановић
Добросав Боб Живковић
Сузана Кубинец
Неда Докић

Овде смо добили разноврсне одговоре. Многи родитељи сматрају да су домаћи писци и илустратори квалитетнији.

На питање: По Вашем мишљењу, зашто су сликовнице важне, испитаници су дали следеће одговоре:

- То су прве књиге са којима се деца срећу и важне су због лепих илустрација које их подстичу да слушају и затим да сами причају другима.
- Док их читамо, ми уживамо и сви се лепо осећамо.
- Буде машту код деце и развој говора
- Зато што сликовнице изазивају машту и прате заплет

- Моја деца много воле сликовнице и мислим да су оне веома важне у одрастању сваког детета. Дете се тако учи да слуша, гледа, говори нам нешто пантомимом, опонаша звукове животиња
- Деца на овај начин најлакше препричају догађај из сликовнице
- Развијају говор и машту код деце
- Свако вече сам заједно са својим дететом читала сликовницу коју он одабере и тако је научио да чита
- Сливковнице су важне јер кроз њих деца препознају своје емоције
- Сливковнице подстичу развој говора
- Илустрације у књизи као и речи добар су подстицај за започињање разговора
- Повезивање илустрације на страници са изговореним речима даје деци прилику да речи разумеју и да их повежу са њиховим значењем помоћу илустрације

Из ових одговора можемо закључити да по мишљењу родитеља сликовнице развијају машту и говор код детета. Деца на овакав начин лакше препричавају оно што чују и виде.

8. ЗАКЉУЧАК

На основу добијених резултата путем анкете, можемо закључити да је употреба сликовница у кућним условима веома заступљена што је веома задовољавајући резултат. Сливовнице се у великој мери користе у свим узрастима.

Родитељи имају веома велику и битну улогу у одрастању и напредовању своје деце у свим сегментима, при томе је неопходно упутити родитеље да проводе што више времена са својим дететом у различитим активностима (читању сликовница, одласку у библиотеку, одласком у књижару) како би постигли свакодневну навику читања код деце и неговали свој однос са децом. У истраживању у којем је учествовало 34 испитаника потврђена је хипотеза да сликовнице имају позитиван утицај код деце предшколског узраста.

Како ћемо бирати и коју сликовницу ћемо понудити детету зависи и од идечијих интересовања и личног когнитивног и емоционалног развоја самог детета.

Сливовница, њен текст и илустрација у договору једног са другим, подстиче дечију радозналост, активира центар за говор и може да подстакне дете да причава, показује, поставља питања и доноси закључке. Родитељска улога и улога најближих је велика јер на топлом и сигурном месту, где се осећа пријатно, дете најлакше може да уплови у свет приче која му се чита. (Belinova i Jirova, 1981:25) Уколико се умећем, мењањем интонације, ономатопејом и драмским паузама при читању дете заинтересује да приволи сликовницу толико да јој се више пута враћа и само ће пожелети да прочита текст у њој.

9. ЛИТЕРАТУРА

1. Јарабек, Д. (2018): Како и зашто настаје сликовница, Крагујевачко читалиште- број 46, стр 11;
2. Милутиновић Д. (2003), Библиотеке за децу и њихови психолошки аспекти, Гласник НБС. 1: 163.
3. Уташи, А. (2023) Белешке уз предавање из предмета Сливковнице за децу као визуелна књижевност.
4. Crnković, M., Težak, D. (2002).: Povijest hrvatske dječje književnosti od početaka do 1955. godine, Zagreb: Znanje, str 15-16;
5. Diklić, Z., Težak, D., Zalar, I. (1996): Primjeri iz dječje književnosti, Zagreb, str 343-367;
6. Končar Ršumović M. (2022.), 5 razloga zašto su slikovnice važne za decu, <<https://pitajtedefektologa.org/2022/01/15/5-razloga-zasto-su-slikovnice-vazne-za-decu/> (pristupljeno 21.08.2024.) >
7. Martinović, I., Stričević, I. (2011.), Slikovnica: prvi strukturirani čitateljski materijal namijenjen djetetu, U: Libellarium, IV, 1, Odjel za informacijske znanosti, Sveučilište u Zadru i Odsjek za informacijske znanosti, Filozofski fakultet, Sveučilište u Osijeku, str. 39 - 63.
8. NDFAuthors (2014), <[https://novakdjokovicfoundation.org/sr/citanje-i-deca/Znacaj_čitanja_knjiga_vašem_detetu_-_Novak_Djokovic_Foundation_\(pristupljeno_25.08.2024.\)](https://novakdjokovicfoundation.org/sr/citanje-i-deca/Znacaj_čitanja_knjiga_vašem_detetu_-_Novak_Djokovic_Foundation_(pristupljeno_25.08.2024.)) >
9. Torma A. (2019.), Lonac slikovnica, <<https://lonacslikovnica.com/2019/03/22/kako-odabrati-slikovnicu/> (pristupljeno 20.08.2024.)>
10. Šišnović, I. (2011/2012), Odgojno-obrazovna vrijednost slikovnice, Dijete, vrtić, obitelj, str 8-9;
11. Vizek Vidović, V, Hrabar, D. (1999).: Čitajmo djeci za laku noć: Priručnik za odgojitelje i roditelje djece predškolske dobi. Zagreb.

- Списак слика

2.1. Преузето са сајта

<https://www.vulkani.rs/decje-knjige/3010-moja-prva-slikovnica-zivotinje>

2.2. Преузето са сајта

<https://www.knjizara-sigma.rs/kupi/moja-prva-knjiga-slova-kartonska-slikovnica-jasna-ignjatovic-407255>

2.3. Преузето са сајта

<https://www.knjizare-vulkan.rs/decje-knjige-za-uzrast-od-0-do-2-godine/189893-pogledaj-me-zivotinje>

2.4. Преузето са сајта

<https://www.roditelji.me/blog/2017/07/20/beba-i-slikovnice-sta-kada-i-kako/>

2.5. Преузето са сајта

<https://www.knjizare-vulkan.rs/decje-knjige-za-uzrast-od-0-do-2-godine/49631-moja-prva-slikovnica-zivotinje>

2.6. Преузето са сајта

<https://www.knjizare-vulkan.rs/decje-knjige-za-uzrast-od-3-do-6-godina/28938-moja-prva-knjiga-slova>

2.7. Преузето са сајта

<https://www.igracke.me/proizvod/PC91534/pcelica-bajke-u-stripu-uspavana-lepotica>

2.8. Преузето са сајта

<https://delfi.rs/knjige/54568-pcelica-na-livadi-knjiga-delfi-knjizare.html>

2.9.

из личне архиве

2.10.

из личне архиве

3.1. Преузето са сајта

<https://gatheringbooks.org/2011/07/28/can-wolves-ever-be-good-good-little-wolf-by-nadia-shireen/>

3.2. Преузето са сајта

<https://mvinfo.hr/clanak/maurice-sendak-tamo-gdje-su-divlji-stvori>

5.1. Преузето са сајта

<https://sinhro.rs/deca-citaju-i-kad-ne-znaju-slova-od-slike-do-prepicavanja-price/>

5.2. Преузето са сајта

https://www.rtv.rs/sr_lat/vojvodina/backa/biblioteka-u-vrbasu-besplatan-upis-na-decije-odeljenje-2.-aprila_1528052.html

5.3.

из личне архиве

ПРИЛОГ

Поштовани родитељи, пред Вама се налази упитник који је састављен за потребе писања мастер рада. Замолићу Вас да га попуните, анкетирање је анонимно. Хвала.

Подаци о родитељима

1. Пол родитеља:

- мушки
- женски

2. Године родитеља:

- 20-30
- 31-40
- 41-50

3. Стручна спрема родитеља:

- основна школа
- средња стручна спрема
- висока школа
- факултет

Подаци о деци

4. Колико година има ваше дете?

- 3-4
- 5-6
- 7

5. Пол детета:

- мушко
- женско

6. Да ли у Вашој кућној библиотеци имате сликовнице?
- да
  - не
7. . Ако је Ваш одговор на предходно питање да, наведите који је то број сликовница који се налазе у Вашој библиотеци..
- 8 Да ли Ваше дете има омиљену сликовницу?
- да
  - не
- 9 Уколико је Ваш одговор на предходно питање да, наведите која је то сликовница:
- 10 Колико често читате деци сликовнице?
- никада
  - једном недељно
  - више пута у недељи
  - сваки дан
- 11 Опишите реакцију Вашег детета код заједничког читања сликовница.
- 12 По ком критеријуму бирате сликовнице?
- 13 Наведите писце и илустраторе сликовница за које сматрате да су квалитетни.
- 14 По Вашем мишљењу, зашто су сликовнице важне?